

1

UVOD

Marta Otič, prof., vodja projekta

Marjetka Bunford Selinšek, koordinatorica projekta

1. UVOD

1.1 Izhodišča za projekt

Kakovost šole je zagotovo povezano s kakovostjo dela učiteljev, učiteljeve izbire različnih metod in oblik dela, vodstva in drugih strokovnih služb. Ne bi pa smeli spregledati, da je kakovost dela na šolah tesno povezana tudi z ustrežno opremo za izvajane učnega procesa. Za kakovostno delovanje vsake šole pa prav gotovo veliko prispevajo tudi starši in učenci sami, saj le prepletanje teh in drugih dejavnikov, ki jih nisem naštel, ustvarjajo kakovostno vzdušje na šolah. Prav šola kot institucija ima izredno pomembno vlogo v razvoju vsakega posameznika. Nujno je, da šola upošteva različnosti med učenci in, da strokovni delavci uporabljajo tehnike in metode s katerimi bodo vsakega posameznika pripeljali do znanja.

Ne bi pa smeli spregledati, da lahko šola tudi veliko prispeva k temu, da učenci oblikujejo realno podobo o šoli, spoznajo svoja močna in šibka področja in razumejo, da so med seboj različni.

Pozitivno ozračje in vzdušje na šoli je spodbuda za delo tako učiteljev, kot učencev. Veliko, pa čeprav majhnih, nepomembnih stvari, vpliva k pozitivnemu ozračju na šolah, med strokovnimi delavci, učenci in starši.

Šola je ustanova v kateri se učenci učijo in vzgajajo.

V zapletenih razmerah sodobnosti, v katerih vzgoja in izobraževanje postajata vse bolj središče vseh dejavnosti, okoli katere se organizira družba, ni več preprostih odgovorov na vprašanje o tem: Kako zagotoviti najboljše možno izobraževanje, kako ga organizirati kar najbolje in zadovoljiti pričakovanja družbe v kateri živimo ?

Vzgoja in izobraževanje sta močno vpeta v temelje sprememb in sta v središču vsega dogajanja sedanjosti in prihodnosti tako za uporabnike (učenci, starši), kot za izvajalce (strokovni delavci, in celotni sistem).

Vzgoja in izobraževanje zelo težko prenašata pogoste in hitre spremembe. Pogosto se zgodi, da hitre spremembe v šolstvu ne dajejo takih učinkov, kot jih pričakujejo tisti, ki spremembe narekujejo.

Da bi torej vedeli, ali so spremembe izboljšale delo v šolah, je **evalvacija** nujna, saj je eden od najbolj razširjenih načinov ugotavljanja kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela. Evalvaciji bi lahko tudi rekli »**ovrednotenje**«. Ovrednotenje, ki je namenjeno tako učiteljem, učencem, vodstvom šol, staršem, delodajalcem, in politikom izobraževanja. Evalvacija postaja ena od metod usmerjanja izobraževalne dejavnosti.

Tudi naša projektna skupina se je odločila, da s pomočjo samoevalvacije in evalvacije izboljša kakovost dela na šolah tako strokovnega kadra, učencev in staršev.

1.2 Zasnova in potek projekta

V projektu »**Do višje kakovosti s samoevalvacijo**«, ki je delno financiran iz Evropskega socialnega sklada in Ministrstva za šolstvo in šport Republike Slovenije, je bilo v mreži povezanih sedem šol. Te šole pokrivajo precejšen del slovenskih regij. Sodelujoči v projektu prihajamo iz Prekmurja, Štajerske, Gorenjske, Dolenjske in Primorske.

Šole, ki so sodelovale v projektu:

- OŠ Franceta Prešerna, Maribor – nosilka projekta,
- OŠ Franceta Prešerna, Črenšovci,
- OŠ Franceta Prešerna, Kranj,
- OŠ dr.Franceta Prešerna, Ribnica,
- OŠ Miška Kranjca, Velika Polana,
- OŠ Milojke Štrukelj, Nova Gorica,
- OŠ Cirila Kosmača, Piran.

1.2.1 Kaj smo nameravali in kakšni so bili cilji projekta?

Namen našega projekta je bil, da smo s pomočjo samoevalvacije ugotavljali stanje, razvijali strategijo in sprejemali ukrepe za dvig kakovosti pedagoške prakse na vseh področjih in prispevali k učinkovitejšim procesom spreminjanja, izboljšavam in analizi dela.

Zastavili smo si konkretne cilje. Želeli smo:

- dvigniti kvaliteto pouka in učenja,
- pripraviti učence na aktivno in samostojno usvajanje znanja in pridobivanje informacij,
- izboljšati učni uspeh in dvigniti samopodobo in pozitivno vrednotenje otrok in mladostnikov,
- izboljšati klimo, počutje in prosocialno vedenje otrok,
- opremiti učence s strategijami, ki jih bodo privedle do aktivnega in trajnega znanja, do boljše zapomnitve in razumevanja snovi,
- izboljšati komunikacijo in vključenost staršev v vzgojno-izobraževalni proces,
- ugotavljati in dvigniti strokovno rast posameznikov v kolektivu ter vplivati na kakovostno permanentno izobraževanje,
- razviti model razvojnega načrta kot segmenta spremljanja zastavljenih ciljev šole in vzdrževanja razvoja kakovostne šole.

Vsaka sodelujoča šola se je odločila in se posvetila določenemu področju.

V **Mariboru** smo se ukvarjali s strokovno in profesionalno rastjo posameznika v kolektivu. Ugotavljali smo, ali delavci znanja, spretnosti in izkušnje, pridobljene v različnih oblikah izobraževanja, prenesejo v kolektiv in razred ter na kakšen način. Želeli smo ugotoviti učiteljevo iniciativnost in njegovo pripravljenost uvajati mlade v svet, ki ni ozko vezan na pouk. Prav tako smo želeli vedeti, kakšno je zadovoljstvo z delom v šoli, kateri elementi in koliko po presoji učiteljev spodbujajo oziroma omejujejo delo v šoli. Želeli smo izboljšati delo strokovnih delavcev in oblikovati predloge za stalno strokovno izobraževanje strokovnih delavcev.

V **Črenšovcih** so s pomočjo samoevalvacije ugotavljali stanje na področju oblik in vsebin sodelovanja staršev in šole. Zanimalo jih je, kako starši doživljajo odnos med domom in šolo, svoj položaj v tem odnosu in položaj svojih otrok. Oblikovali so ukrepe za izboljšanje prakse na področju odnosa med domom in šolo. Ugotavljali so načine

medsebojnega informiranja in komuniciranja in ocenili njihovo učinkovitost. Zanimali so jih mehanizmi, s katerimi šola omogoča vpliv staršem na pomembne odločitve o delu šole. Ugotoviti so želeli, kako se starši vključujejo v vzgojno-izobraževalni proces in kako ocenjujejo svojo vključenost. Radi bi vedeli, kakšna je percepcija staršev o položaju otrok v šoli.

S projektom so želeli doseči večjo vključenost staršev v delo šole in dvigniti raven zadovoljstva staršev s storitvami šole.

V **Kranju** so skušali ugotoviti in prikazati, kako graditi ravnateljev portfolio, kot instrument za procesno vrednotenje ravnateljevega dela, ki pripomore k učinkovitejšim procesom spreminjanja, izboljševanju vodenja in analiziranju dela.

Ravnatelj je središča oseba v šoli, ki s povečano avtonomijo šole nosi večjo odgovornost za razvoj in kvaliteto šole. Njegova samoevalvacija velikokrat ustreza širši samoevalvaciji lastne strokovne učinkovitosti in uspehu njegove šole. Listovnik, ki je nastal v projektu, bo služil kot izhodišče za refleksijo in analizo lastnega razvoja, za nadaljnje načrtovanje dela, za osebni in profesionalni razvoj in bo s tem pripomogel k učinkovitejšemu soočanju in reševanju problemov.

V **Ribnici** so z vidika učencev ugotavljali in razvijali kakovost šole na področjih prostorske opremljenosti, dela šolske knjižnice, ponudbe sprostitev, možnosti dela s šolskim računalnikom, prehrane, ugotavljanja nasilja, urniku, porabe prostega časa in ocene razredne klime. Želeli so izboljšati možnosti soodločanja učencev pri skupnem življenju in delu na šoli.

V **Veliki Polani** so želeli dvigniti kvaliteto pouka in učenja. Posvetili so se predvsem učencem. Želeli so jih pripraviti na aktivno in samostojno usvajanje znanja in pridobivanje informacij, da bi izboljšali učni uspeh in rezultate pri različnih preverjanjih znanja. Želeli so dvigniti samopodobo in pozitivno vrednotenje otrok in mladostnikov ter izboljšati klimo, počutje in prosocialno vedenje otrok. Posebej so se osredotočili na razvijanje notranje motivacije za učenje in pozitivno samovrednotenje pri učencih. Z učenci so izvajali treninge učenja in posebne bralne vaje za hitrost in razumevanje prebranega. Starše so povabili na delavnice in predavanja ter šolo za starše.

V **Novi Gorici** so se posvetili konstruktivni komunikaciji med različnimi vodstvenimi organi (ravnatelj, pomočnik ravnatelja, svet zavoda) ter komunikaciji med podružnično in centralno šolo. Izdelali so strategije procesov vodenja pri realizaciji in evalvaciji prioritarnih nalog za razvoj in vzdrževanje pozitivne komunikacije v kolektivu. Z nastavitvijo, spremljanjem in evalvacijo nalog razvojnega načrta so želeli doseči pozitivno soodvisnost med različnimi vodstvenimi strukturami in zaposlenimi.

V **Piranu** so želeli načrtno in organizirano razvijati in oblikovati temeljne vrednote, utemeljene v evropski tradiciji, ki segajo od vrednot državljanske kulture do posameznika kot dela te družbe in do njegove integritete. Posvetili so se načrtnemu in organiziranemu sooblikovanju vrednot evropske tradicije. Želeli so dvigniti izobrazbene ravni vedenja in sposobnosti za uresničevanje aktivnega državljanstva in načrtno sooblikovanje okolja, v katerem je doma strpnost. Želeli so razvijati in prakticirati neposredno pomoč in solidarnost ter dvigniti kvaliteto pouka in odnosov.

1.2.2 Kako je delo potekalo?

V aprilu in maju 2006 leta smo vzpostavili time in pripravili razvojni načrt, postavili smernice in uskladili načrt dela. Pregledali smo finančni načrt za tretje in četrto četrletje v letu 2006 ter dinamiko financiranja v letu 2007. Vsaka od sodelujočih šol je pregledala literaturo in nakupila manjkajoče knjige.

Prvo izobraževanje o metodologiji sestavljanja vprašalnikov je potekalo 4. maja 2006 na OŠ Franceta Prešerna v Mariboru. Vodila sta ga dr. Branka Čagran in njen asistent Tomaž Bratina. Glede na temo projekta na določenih šolah smo organizirali specifična izobraževanja. V petek, 6. maja 2006, so na OŠ Franceta Prešerna v Kranju imeli seminar, ki ga je izvedel SIQ. Prvo temo: »Kakovost za prihodnost vzgoje in izobraževanja,« je izvedla mag. Marinka Dodič. Druga tema je bila: »Pot do večje kakovosti, hitra in počasna PDCA zanka kakovosti.« Predavateljica je bila Bernarda Dolničar. Po seminarju so izvedli SWOT metode o trenutnem stanju na šoli. Dve strokovni sodelavki na OŠ Miška Kranjca iz Velike Polane sta se udeležili izobraževanja na temo: »Uspešno razredništvo.« Na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci so po pregledu literature pripravili kratko raziskavo med starši in šolo. Z raziskavo so želeli ugotoviti, katera so šibka področja sodelovanja med starši in šolo ter na kakšen način lahko sodelovanje izboljšajo. Ravnatelj Štefan Ftičar je izvedel »nevihto možganov« med člani Sveta staršev na seji, ki je bila, 22. maja 2006, z vprašanjem »Kakšna je za vas kakovostna šola?«.

Pripravili smo anketne vprašalnike do sondažne uporabe. Ankete smo izpeljali na matičnih šolah in hkrati na 10 % populacije na šolah, ki sodelujejo v projektu, saj smo želeli dobiti pregled rezultatov iz vseh sodelujočih regij.

Projekt smo predstavili javnosti. Predstavitve za lokalne medije - Radio Murski val in časopis Vestnik - je potekala 29. maja 2006 na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci. Na tiskovni konferenci, ki je potekala v četrtek, 1. junija 2006, ob 12. 00 na OŠ Milojke Štrukelj v Novi Gorici smo predstavili sodelujoče šole in rezultate dela novinarjem iz Primorskega dnevnika, RTV Primorka ter Radia Slovenija.

Projektna skupina je 11. decembra 2006 v Mariboru izvedla seminar z delavnicami, ki je bil namenjen predstavnikom vseh šol SV Slovenije. Osemurnega seminarja z delavnicami se je udeležilo 50 udeležencev. V uvodnem delu seminarja so sodelovali tudi predstavniki Ministrstva za šolstvo in šport, Pedagoške fakultete v Mariboru in Zavoda za šolstvo OE Maribor ter predstavniki medijev. Tako je istočasno potekala tudi tiskovna konferenca. Iz novinarskih vrst so bili predstavniki STA, dnevnika Večer in Delo, Radia Maribor in regionalnega programa televizije Maribor.

Gospod Aleš Žitnik je pripravil spletno stran za naš projekt in zagotovil prostor na brskalniku (www.i-sola.net/Kakovost/).

Ključni rezultat projekta je bil izdelati instrumentarije za zagotavljanje kakovosti s pomočjo evalvacije in dvigniti kakovost dela na šolah, ki so bile vključene v projekt. Svoje pozitivne izkušnje pa nato posredovati tudi ostalim šolam, z izvedbo seminarjev, delavnic ter z izdelavo publikacije.

